

jakou dohodu a podepsati prohlášení, že vyplacením částky jsou vyrovnány všechny jeho nároky z úrazu, který utrpěl vinou žalovaného. Nižší soudy žalobu zamítly. V dovolání z rozsudku uplatnil žalobce též, že byl po případě jest nepříčetný a za své činy neodpovědný, že proto jest napadený rozsudek i s předchozím řízením zmatečný podle § 477 č. 5 c. ř. s., ježto nebyl ve sporu zastoupen zákonným zástupcem, ač byl duševně chorý, a že řízení jest neúplné, poněvadž nebyl proveden důkaz znalcem psychiatrem o jeho příčetnosti v době sjednání dohody se žalovanou obcí.

Nejvyšší soud, nevyhověv dovolání, uvedl v otázce, o niž tu jde, v

důvodech:

Neprávem má žalovaná za to, že okolnosti, jimiž jest v dovolání doličována žalobcova nepříčetnost, jsou novotami v dovolacím řízení nepřipustnými. Podle § 504, druhého odstavce, c. ř. s. mohou býti v dovolací stolici přednesena nová tvrzení o skutecích nebo důkazy předneseny toliko k tomu, aby bylo podporováno nebo vyvráceno tvrzení, že rozsudek odvolacího soudu je zmatečný pro některou vadu v § 477 c. ř. s. vyznačenou, nebo že odvolací řízení trpí vadou, která mohla překážeti úplnému vysvětlení a důkladnému posouzení rozepře. Nová tvrzení v dovolání a nové, v dovolání nabízené důkazy se týkají právě okolnosti, že žalobce byl anebo jest nepříčetným a za své činy neodpovědným, a jest jimi doličováno jednak, že napadený rozsudek i s předchozím řízením jest zmatečný podle § 477 č. 5 c. ř. s., ježto žalobce nebyl ve sporu zastoupen zákonným zástupcem, ač byl duševně chorým, jednak jest jimi dovozována neúplnost odvolacího řízení, že nebyl proveden důkaz znalcem psychiatrem o příčetnosti žalobcově v době sjednání dohody se žalovanou obcí. K nedostatku procesní způsobilosti strany musí hleděti z úřadu i dovolací soud (§ 6, první odstavec, c. ř. s.). Dovolení soud nařídil podle § 509, třetího odstavce, c. ř. s. prvému soudu, aby provedl znalecký důkaz o tom, zda byl žalobce choromyslný nebo slabomyslný v době zahájení a trvání sporu. Znalci podali posudek, že žalobce netrpí zřejmou senilní demencí, která by ho činila neschopným pravoplatně jednati, a že ani v době vyjednávání se žalovanou dne 22. června 1931 netrpěl žalobce žádnou duševní chorobou, a to ani přechodnou duševní chorobou, a že byl schopný pravoplatně jednati a pochopiti předmět a význam tehdejšího ujednání. Posudek znalců jest jasný, důkladný a věc úplně vyčerpávající. Bere jej proto odvolací soud za základ svého rozhodnutí. Ježto žalobce byl způsobilý k právním jednáním v době zahájení a trvání sporu, není tu zmatečnosti, vytýkané dovolatelem.

Čís. 15831.

Skutečnost, že jest žalovanému jako vlastníku knihovně připsána celá nemovitost, převedená na něho ideálními spoluvlastníky, nepřekáží ani odpůrci žalobě o neúčinnost převodu jedné z ideálních částí, jež patřila před tím odporovatelovu dlužníkovi, ani povolení exekuce jen na

ideální část nemovitosti, týká-li se právo na uspokojení jen její ideální části.

Nejde ani o bezúplatnou smlouvu, bere-li na sebe kupující osobní závazek poskytovat na srážku kupní ceny určitá plnění prodávajícímu po případě po jeho smrti třetím osobám, ani o právní jednání smíšené s darováním, nebyly-li si strany při sjednání kupu vědomy, že obecná cena nemovitosti je větší a že kupní cena jest stanovena nižší jediné proto, aby se kupujícímu dostalo nemovitosti částečně bez úplaty.

Mělo-li se třetím osobám dostatí bezúplatného prospěchu, jest právní jednání proti nim odporovatelné s hlediska § 3 č. 1 odp. ř.

(Rozh. ze dne 18. února 1937, Rv I 703/35.)

Podle přednesu žalobkyně prodal Jan V. jednu polovinu domu trhovou smlouvou ze dne 30. října 1930 své snaše žalované Aloisii V-ové. Podle obsahu této trhové smlouvy převedl Jan V. a jeho manželka Anna V-ová uvedené nemovitosti se vším příslušenstvím, zařízením a výstavnostmi na žalovanou Aloisii V-ovou za cenu 130.000 Kč a žalovaná se držení a vlastnictví jich ujala. Trhová cena byla vypořádána takto: Na srážku z trhové ceny se žalovaná Aloisie V-ová zavázala vyplatit do jednoho roku po smrti prodávajícího Marii W-ové 40.000 Kč a Karlu V-ovi 10.000 Kč a vypraviti prodávajícím pohřeb v ceně 8.000 Kč. Na místě zbytku trhové ceny 72.000 Kč si prodávající vyhradili doživotní právo užívací k jedné ideální polovině a po své smrti vyhradili totéž doživotní právo užívací svému synu Adolfu V-ovi. Žalovaná Aloisie V-ová nezaplatila tudíž prodávajícím za prodané nemovitosti hotově nic. Tato právní jednání, jimiž se Jan V. zbavil všeho svého majetku, učinil v době, kdy vedl se žalobkyní spor o zaplacení domnělé hypotekární pohledávky 14.000 Kč, zahájený proti žalobkyni jako žalované dne 9. května 1930. Žaloba ta byla rozsudkem ze dne 2. července 1931 zamítnuta a Jan V. uznán povinným zaplatiti žalobkyni jako žalované náklady rozepře v částce 4.635 Kč 50 h do 14 dnů pod exekucí. Rozsudek nabyl moci práva. Jan V. se však ukončení uvedeného sporu a vynesení rozsudku nedožil, neboť dne 16. června 1931 zemřel zcela nemajetný a pozůstalost pro nedostatek jmění nebyla projednána. Pohledávka příslušející žalobkyni podle uvedeného rozsudku nebyla uspokojena a exekuci proti pozůstalosti vésti nemohla, poněvadž nebylo předmětu, který by mohla exekučně zabavit. Uspokojení své pohledávky byla by však na Janu V-ovi po případě jeho pozůstalosti s jistotou dosáhla, kdyby se nebyl zbavil všeho majetku. Pokud jde o žalovanou Aloisii V-ovou, snachu Jana V-a, bere žalobkyně uvedenou trhovou smlouvu v odpor z důvodu ustanovení § 2 č. 3 a § 3 č. 1 odp. ř. č. 337/1914 ř. z., a to pokud touto smlouvou trhovou nabyta poloviny nemovitostí od Jana V-a. Žalovaná Aloisie V-ová jest manželkou syna Jana V-a Adolfa a získala nemovitost za nižší než obecnou cenu. Co se týká žalovaných Aloisie V-ové, Adolfa V-a, Marie W-ové a Karla V-a bere žalobkyně v odpor trhovou smlouvu podle § 3 č. 1 odp. ř., neboť všem těmto žalovaným poskytl Jan V. v této smlouvě prospěchy, k jichž splnění neměl

zákonné povinnosti. Poskytnutí částky 40.000 Kč žalované Marii W-ové a 10.000 Kč žalovanému Karlu V-ovi odůvodňuje se v napadené smlouvě jako poskytnutí otcovského podílu. Leč v odst. VIII tržové smlouvy v odpor vzaté bezpečně vychází najevo, že nešlo o poskytnutí, na které by obdařená W-ová nebo V. měli nějaký právní nárok, neboť dlužník tu sám vytkl, že oběma těmito žalovaným již za života poskytl vybytí plně odpovídající jeho majetku. Také stran žalovaného Adolfa V-a, jemuž Jan V. zřídil doživotní užívací právo k jedné ideální polovině, po případě čtvrtině domu v kapitalisované hodnotě nejméně 40.000 Kč, po případě 20.000 Kč, splňuje poskytnutí to všechny předpoklady odporovatelnosti podle § 3, č. 1, cit. odp. ř. Poněvadž žalovaní přes vyzvání nechtějí zaplatiti pohledávku žalobkyninu, domáhá se žalobkyně výroku, že tržová smlouva jest proti ní neúčinná a že jsou žalovaní povinni trpěti, aby vedla k vydobytí své pohledávky, příslušející jí proti Janu V-ovi, exekuci na ideální polovinu domu dříve Janu V-ovi připsanou, nehledíc na tržovou smlouvu ze dne 30. října 1930, zejména bez zřetele na závazek obsažený ve smlouvě na vyplacení z polovice Jana V-a na srážku z ceny tržové ve prospěch Marie W-ové částky 20.000 Kč, Karla V-a na vyplacení 5.000 Kč a bez zřetele a v pořadí před doživotním právem užívacím k jedné polovině tohoto domu pro Adolfa V-a vyhrazeným. P r v ý s o u d zamítl žalobu. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d k dovolání Aloisie V-ové a Adolfa V-a uložil odvolacímu soudu nové rozhodnutí v části, pokud byl dovoláním těchto žalovaných dotčen.

D ů v o d y:

Dovolání nelze ovšem přisvědčiti, pokud dovozuje, že žalobu bylo zamítnouti již proto, že se týká jen ideální polovice nemovitosti, jež patří nyní celá žalované Aloisii V-ové, a že není možno uznati tržovou smlouvu za neúčinnou jen co do polovice prodané nemovitosti a že ani exekuce na ideální polovinu nemovitosti není proveditelná, je-li jí připsána celá nemovitost. Mezi stranami jest nesporno, že dlužníku žalující strany Janu V-ovi náležela jen ideální polovina nemovitosti prodané žalované Aloisii V-ové. Žalující je tudíž oprávněna domáhati se výroku o neúčinnosti prodeje pouze této ideální poloviny, je-li odporovatelným, a může se také domáhati trpění její exekuce pouze na tuto polovinu nemovitostí, neboť podle § 1 odp. ř. jest prohlášeno za neúčinná proti odporujícímu věřiteli odporovatelná právní jednání potud, pokud se týkají jmění dlužníka, a podle § 13 odp. ř. (z roku 1914), může se odporující věřitel domáhati trpění exekuce na to, co odporovatelným jednáním ze jmění dlužníka ušlo. Okolnost, že žalované Aloisii V-ové je připsána celá nemovitost, nepřekáží povolení exekuce jen na ideální polovici nemovitosti, týká-li se právo vymáhajícího věřitele na uspokojení jako v souzené věci jen ideální polovice. Rozhodnutí č. 3743 a 13266 Sb. n. s., na něž se dovolání k dolíčení opaku odvolává, se **netýkají** otázky, o niž jde. Dovolání však právem napadá právní názor odvolacího soudu, že tržová smlouva ze dne 30. října 1930, které je žalobou

odporováno, jest odporovatelnou podle § 3 č. 1 odpůrčího řádu z roku 1914 i proti žalované Aloisii V-ové. Napadený názor odvolacího soudu spočívá na závěru, že z uvedené smlouvy, třebaže je nadepsána jako smlouva trhová, je prý zřejmé, že žalovaní ze smlouvy pouze nabývají, že žalovaná Aloisie V-ová sice přejímá závazky plnění dávkou spolužalovaným po případě poskytnouti doživotní poživací právo Janu a Anně V-ovým, toto plnění však že se děje výhradně z majetku smlouvou touto jí postupovaného a nějakou jinou vzájemnou hodnotu Aloisie V-ová Janu a Anně V-ovým poskytovat se nezavazuje. Leč odvolací soud přehlíží, že se podle odstavce II uvedené trhově smlouvy žalovaná Aloisie V-ová též zavázala na srážku z kupní ceny zaplatiti k příkazu prodávajících do jednoho roku po smrti prodávajících spolužalované Marii W-ové 40.000 Kč a spolužalovanému Karlu V-ovi 10.000 Kč a vystrojiti prodávajícím v případě úmrtí slušný, jejich stavu odpovídající pohřeb celkovou částkou 8.000 Kč, a že podle odstavce VII trhově smlouvy žalovaná Aloisie V-ová bude pro ten případ, že by se Jan V. nebo Anna V-ová vzdali dobrovolně jim vyhrazeného doživotního práva užívání k jedné polovině postoupených nemovitostí, povinna poskytovat oběma neb jednomu každému z nich kromě doživotní služebnosti bytu s potřebným světlem a topivem doživotní měsíční rentu 600 Kč a v případě stáří neb nemoci řádné ošetření. Ve smlouvě není stanoveno, že se tato plnění mají diti výhradně z nemovitostí smlouvou postoupených a podle jejich postačitelnosti, nýbrž jde o osobní, z celého jejího jmění vymahatelný závazek žalované Aloisie V-ové, převzatý jako vzájemné plnění za postoupenou nemovitost, a nelze proto vůči ní mluvit o bezúplatném jednání. Rozhodujícím v tom směru jest jen obsah smlouvy a proto nezáleží na tom, že nebylo učiněno zjištění, že výlohy pohřební po smrti Jana V-a nezaplatila Aloisie V-ová, jak se ve smlouvě zavázala, nýbrž Anna V-ová. Rovněž nezáleží na tom, že nebyl proveden důkaz nabízený žalující stranou o tom, že žalovaná Aloisie V-ová získala nemovitost za nižší než obecnou cenu, neboť i kdyby tomu tak bylo, nestačilo by to k odůvodnění závěru, že šlo na straně žalované Aloisie V-ové aspoň o právní jednání smíšené, jak žalující strana míní, nýbrž musilo by býti prokázáno, že strany, ujednavše trhovou smlouvu za kupní cenu 130.000 Kč, byly si vědomy, že obecná cena prodané nemovitosti je větší a že kupní cena byla jen proto stanovena nižší, aby žalovaná Aloisie V-ová dostala nemovitost částečně bez úplaty, což však v souzené věci nebylo ani tvrzeno, tím méně prokázáno. Smlouva trhová ujednaná mezi manžely Janem a Annou V-ovými a žalovanou Aloisií V-ovou má ovšem též povahu smlouvy ve prospěch třetího ve smyslu § 881, odst. 2, obč. zák., neboť vzájemná plnění, k nimž se žalovaná Aloisie V-ová jako kupitelka zavázala, neměla býti dána prodávajícím, nýbrž spolužalovaným Marii W-ové, Karlu V-ovi a Adolfu V-ovi, Jest také pravda, že toto plnění mělo se jmenovaným spolužalovaným dostat bez vzájemného plnění na jejich straně, tedy bezúplatně. V tomto směru není rozhodující, že podle trhově smlouvy mělo plnění žalované Aloisie V-ové spolužalovaným býti poskytnuto teprve po úmrtí prodávajících manželů Jana a Anny V-ových jako otcovský a mateřský podíl, neboť rodiče nejsou vůbec podle zákona povinni, aby zanechali dětem

dědické podíly, nýbrž za určitých předpokladů jen díl povinný, tím méně, aby jim již za živa určili a zajistili dědický podíl. Nehledíc k tomu, určovaly by se možné nároky dědické i díl povinný podle výše čistého pozůstalostního jmění po srážce pezůstalostních dluhů, spolužalovaným však byly poskytnuty majetkoprávní výhody bez zřetele na dluhy prodávajících, čímž právě byli věřitelé Jana V-a poškozeni, ježto po jeho smrti nezůstalo jmění exekucí postižitelné. Nemůže proto býti pochybné, že trhová smlouva ze dne 30. října 1930 jest vůči spolužalovaným Marii W-ové, Karlu a Adolfu V-ovi odporovatelnou podle § 1 č. 1 odp. ř. z roku 1914, ale předmětem tohoto sporu může býti jen to, co na základě této smlouvy bylo ze jmění prodávajících poskytnuto bezúplatně těmto spolužalovaným, nikoli však i převod prodané nemovitosti na žalovanou Aloisii V-ovou, ježto převod ten se stal za úplatu. Odvolací soud při posuzování odporovatelnosti nerozlišuje správně tuto dvojí stránku smlouvy ve prospěch třetích a proto posoudil věc po právní stránce chybně. Žaloba se nedomáhá na spolužalovaném Adolfu V-ovi, aby trpěl exekuci přímo na to, co mu bylo trhovou smlouvou ze dne 30. října 1930 bezúplatně poskytnuto, nýbrž domáhá se jen výroku, že je spolu se žalovanou Aloisií V-ovou a s ostatními spolužalovanými povinen trpěti, aby žalující strana vedla exekuci na ideální polovinu nemovitosti postoupené Janem V-em žalované Aloisii V-ové bez zřetele na práva, jež mu byla při tom vyhrazena. Proto není potřebí obírat se námitkou dovolání, že právo užívací vyhrazené žalovanému Adolfu V-ovi jest čistě osobním právem, na které jest prý exekuce nepřípustná. Skutečnost, že se žaloba domáhá i na žalovaném Adolfu V-ovi jen trpění exekuce na polovinu nemovitosti připsané nyní žalované Aloisii V-ové, má však také v zápětí, že lze žalobě i v příčině jeho vyhověti jen, je-li odporovatelný i převod vlastnictví na žalovanou Aloisii V-ovou, jenž je pokladem tohoto zápisu. Žaloba uplatňuje odporovatelnost tohoto převodu podle § 2 č. 3 a § 3 č. 1 odp. ř. z roku 1914. Že důvod podle § 3 č. 1 nemůže v příčině převodu ideální polovice na žalovanou Aloisii V-ovou obstáti, bylo již vyloženo, a jde již jen o to, zda převod ten jest odporovatelným podle § 2 č. 3 uved. odp. ř. První soud na tuto otázku odpověděl záporně, ježto měl se zřetelem k určitým v jeho rozsudku uvedeným skutkovým zjištěním za to, že Jan V. neměl úmysl zkrátiti žalující stranu jako svého věřitele. Tento závěr prvního soudu byl však napaden žalující stranou v odvolání určitými výtkami, které odvolací soud nevyřídil, maje za to, že důkazní břímě v příčině zkracovacího úmyslu dlužníka vyžadovaného § 2 č. 3 odp. ř. stíhá odporujícího věřitele, žalující strana však v souzené věci tento důkaz nenabídla. Ale názor odvolacího soudu jest právně mylným. Podle § 2 č. 3 odp. ř. lze odporovati právním jednáním, kterými dlužníkovi věřitelé byli zkráceni a která dlužník sjednal v posledních dvou letech před vznesením odporu se svým manželem a se svým snoubencem nebo s jinými osobami jemu blízkými, anebo které vykonal ve prospěch těchto osob, leč by druhé straně v době, kdy se právní jednání stalo, dlužníkův úmysl zkrátiti věřitele nebyl znám ani znám býti nemusil. Z doslovu tohoto ustanovení je jasno, že odporující věřitel, který se ho dovolává, musí na rozdíl od případu uvedeného v § 2 č. 2 odp. ř. proka-

zovati jen, že právním jednáním dlužníka, jemuž odporuje, byli věřitelé zkráceni a že toto právní jednání bylo sjednáno v posledních dvou letech před vznesením odporu s třetí osobou blízkou, neb v její prospěch, ale že jest věcí odpůrce odporujícího věřitele, aby prokázal, že dlužník neměl úmysl zkracovací, neb měl-li jej, že mu tento úmysl nebyl znám ani znám býti nemusil (srv. rozh. č. 9781, 9986 Sb. n. s.). Ježto tudíž názor, o nějž je opřeno rozhodnutí odvolacího soudu, nemůže obstáti a důsledkem tohoto názoru nebyly vyřízeny všechny výtky odvolání žalující, není věc ještě zralá k rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.) a mohlo dovolání žalovaných Aloisie V-ové a Adolfa V-a býti vyhověno jen potud, že se rozsudek odvolacího soudu v příčině jich zrušuje a věc vrací odvolacímu soudu, aby o ní opět jednal a rozhodl, řídě se právním názorem tu vysloveným.

Čís. 15832.

K výkladu § 268 c. ř. s.

Vázanost civilního soudce odsuzujícím trestním nálezem je tu nejen, když v civilním sporu jde o přímý důsledek trestného činu, nýbrž i když v trestním nálezu byla zjištěna skutečnost rozhodná pro řešení civilního sporu, tvořící součást skutkové podstaty trestného činu.

(Rozh. ze dne 18. února 1937, Rv I 883/35.)

Stejně: Sb. n. s. č. 6403, 12234, 14119.

Syn žalovaného Václav B. ml. byl odsouzen pro přečin § 1 zákona č. 78/1883 ř. z., protože dal dne 4. srpna 1931 odvéztí pianino zájemně popsané ve prospěch žalobcovy pohledávky za nájemné (§ 1101 obč. zák.) k žalovanému na základě kupní smlouvy tohoto dne s ním ujednané. Žalobce se nyní domáhá neúčinnosti této kupní smlouvy a výroku, že žalovaný jest povinen strpěti, aby žalobce vedl k vydobytí nájemného exekuci na toto pianino, tvrdě, že žalovanému bylo známo, že jeho syn jedná v úmyslu jej (žalobce) zkrátiti. **P r v ý s o u d** zamítl žalobu, zjistiv, že kupní smlouva o pianinu byla ujednána již 13. června 1930, kdy pohledávka žalobcova ještě neexistovala, a usoudiv následkem toho, že svědecká výpověď žalovaného v oné trestní věci i výpověď jeho syna jako obžalovaného byly zřejmě nesprávné. **O d v o l a c í s o u d** uznal podle žaloby proto, že jest podle § 268 c. ř. s. vázán zjištěním trestního rozsudku, že kupní smlouva byla sjednána dne 4. srpna 1931, pročež neměly býti prováděny o tom jiné důkazy a neměl na nich býti založen rozsudek.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Právní názor odvolacího soudu jest správný. Vázanost civilního soudce odsuzujícím trestním nálezem jest tu nejen, když v civilním sporu jde o přímý důsledek trestného činu, nýbrž i když v trestním nálezu byla